

Divadelní úterý – Dusivá domácí selanka dle Mikuláška, přeplácané „Hoffmannky“ a mudrující ředitel

Ibsenovské panoptikum. Domácnost Ekdalových charakterizují divoké barvy, herce kostýmy a ve třetím jednání se symbolicky objeví obrovská kachna.

Foto – Tomáš Ruta

Ostravský recept na kachnu

Po Hedě Gablerové v ostravském Národním divadle se režisér Jan Mikulášek znovu vrátil k **Henriku Ibsenovi**, i když nyní v Divadle Petra Bezruče. V centru jeho pozornosti se ocitla Divoká kachna a estetizovanou „lepší“ společnost v první hře nahradila banalita měšťácké všednodennosti.

JANA PATEROVÁ

Mikulášek hned v úvodu staví proti sobě Hjalmaru Ekdala spokojeně retušujícího za pomoci své ženy a dcery Hedviky fotografie a žijícího klidným rodinným životem a jeho přítele Gregerse Werleho, který sem přišel jako nositel absolutní pravdy. Těm Hjalmarovi otevřít oči a dokázat, že jeho štěstí stojí na falešných základech. Režisér je v úvodu umísle na předscéně na opačných stranách dlouhého stolu, kolem něhož

sedí panoptikální společnost. Dialogy postav probíhají tak, že se rozsvěcují lampičky těch, kdo právě hovoří. Ty pak nejen osvětlují stanoviska jednotlivých aktérů, ale mění jejich repliky na výslech, zápas i pohled pod povrch slov. Pravda se už tady zdá být nebezpečná, proto mají někteří na očích černé brýle, druzí jsou světlem ostře oslňováni.

Hedvika jako obraz devastovaného dětství

Po tomto „prologu“ se předscéna mění v půdu, kde Hedvika chová svou dívkou kachnu. Je to její svět, kam se ukrývá do spásného příšeří se svou postupující slepotou. S ním brutálně kontrastuje domácnost Ekdalových, stísněný prostor ohnivě červeno-oranžový s černým květinovým orientálním motivem. Barvy zde oddělují jednotlivé místnosti, ve třetím jednání je sem pak vsunuta obrovská kachna. Herci jsou oblečeni do kostýmů, které charakterizují jejich sociální zařazení i psychologické rozpoložení. Hedvika rozhodně nepředstavuje

roztomilé dítě, je to spíše neohrabaná, trochu přerostlá dívka v ošklivých šatech, s obrovskými podmalovanými očima, které stále připomínají její nemoc. V ruce třmíná bezhlavou panenku, se kterou však zachází jako s pouhou loutkou. Loutkou, jakou je do jisté míry ona sama, protože je bezbrannou obětí

Režie vyostřuje groteskní a tím i ironickou polohu. Smát se je tedy dovoleno, přičemž na závažnosti tématu se nic nemění.

konfliktu pravdy a lži. Tereza Vilišová dokáže velmi přesně naplnit Mikuláškovu stylizaci obsahem, v její interpretaci je tato Hedvika obrazem devastovaného dětství a právě tím dokáže dojimat.

Režisér se však v žádném sentimentu neutápí, naopak hyperbolizací emocí a jejich proměn, použitím nečekaných rekvizit a paradoxními situacemi vyostřuje groteskní a tím

i ironickou polohu inscenace. Smát se je tedy dovoleno, přičemž na závažnosti tématu se nic nemění. **Otázka**, zda s pravdou se opravdu nejdále dojde, není zodpovězena jednoznačně. Tomáš Dastlík jako fanatický Gregers Werle má podobu falešného proroka a výsledkem jeho mise je zmařený lidský život. Ovšem ta domácí selanka, kterou Gregers rozbije, dusí, svazuje a je falešná už svou podstatou, snad by ani nemusela být založena na konkrétní vině z minulosti. Když Hedvika cítí, že ztratila otcovu lásku, mává rukama jako křídly a vydává zvuky jako kachna, ostatní herci potom zasypávají jeviště bílými peřičky. Jistě jde o symbol touhy vzlítnout, zbavit se té zničující přezemnosti, osvobodit se, ale zároveň je to obraz jakési marné vzpoury, která končí stejně zoufale jako smutně ležící bílé peří na jevišti.

Mikulášek má ve zdejším souboru herce, kteří mu rozumějí. Proto Jan Vápeník dokáže zahrát Hjalmaru Ekdala jako člověka zdánlivě pevného až monolitního, jehož jistota je ale jen vnější slupkou praskající při

první příležitosti. Důstojnou partnerkou je mu Sylvie Krupanská jako manželka Gina s pevně nasazeným výrazem domácí hospodyňky v obrovských chňapkách, které se však ve tváři zračí jakási podvědomá obava, že její až urputná snaha nestačí. Zajímavou kreací je Norbert Lichý jako starý Werle. Lichý je herec, kterému evidentně více vyhovuje tzv. psychologické pojetí postavy. Tady však spojuje psychologii s přesnou stylizací do výrazného tvaru, který i z této malé role dělá zážitek. Jeho schopnost ovládnout pouhou grimasou prostor je obdivuhodná. Na rozdíl od dalších menších postav, které dokreslují společenský kolorit a u Mikuláška ilustrují téma hry. Jejich stylizace však působí sice efektně, ale někdy už dost samoučelně.

Henrik Ibsen: Divoká kachna

Překlad: František Fröhlich
Úprava: Jan Mikulášek a Zuzana Mildeová
Režie a hudba: Jan Mikulášek
Výprava: Marek Cpin
Divadlo Petra Bezruče Ostrava